

DESCOPERIRI ARHEOLOGICE LA SILAGIU-BUZIAȘ*

Silagiu, străveche vatră locuită, se găsește la sud de orașul Buziaș, la întretăierea mai multor forme de relief din zonele centrale ale Banatului: la sud-vest este Cîmpia Gătaiei, o cîmpie înaltă, la vest Cîmpia joasă a Timișului, la nord și est Cîmpia Lugojului.

Dealul Silagiu, la ale cărui poale se găsesc obiectivele arheologice, este mărginit de două văi: Valea Pogănișului la vest și Rîul Timișana la nord. Ambele au jucat rolul a două căi de comunicație în vremurile preistorice și au adunat apele care se scurg din pantele dealului. Drumul de pe Pogăriș urcă spre pantele nordice ale Semenicului, celălalt spre zona Timiș-Cerna.

Două puncte din teritoriul acesta formează obiectul acestui studiu: *Valea Secerii* și *Pirpora*. În zona Silagiului au fost semnalate alte numeroase urme în urma unor cercetări de suprafață întreprinse de colegul Fl. Medeleț¹.

Semnălarea celor două puncte este rezultatul cercetărilor de suprafață întreprinse de consemnatarul acestor rînduri, prof. Octavian Sfetcu care a adunat o frumoasă colecție de obiecte, din care unele mostre au fost donate pentru studiu și referințe Muzeului Transilvaniei², alte obiecte se găsesc la școală, la Silagiu, cu scop didactico-instructiv și altele în colecția profesorului Sfetcu, precum și în expoziția stațiunii.

Valea Secerii. Așezarea se află pe versantul drept al unui mic afluent al pîrului Valea Secerii, în apropiere de confluență, la zona de contact dintre Cîmpia Gătaiei și poalele dealului Silagiului, la o altitudine de cca 170 m. Aceste terase, orientate spre sud, au fost plantate cu viță de vie, scoțindu-se cu acest prilej la iveală multe din obiectele adunate.

Din lucrările mai sus semnalate dar și din cele agricole mai adînci din ultima vreme au fost adunate numeroase materiale începînd cu anul 1978. Pentru a ne imagina mai ușor frecvența obiectelor, amintim descoperirea a

* Comunicare prezentată la sesiunea de la Teremia Mare, 1983; comunicare, Arad, 1987; Unelte din silex au fost prezentate de Z. Kalmar — O. Sfetcu, comunicare, Arad, 1987.

¹ Periegeze întreprinse de Fl. Medeleț la 18 iulie 1980. Între materialele eneolitice amintește o așezare Tiszapolgár citată de A. Oprinescu, în *Banatica*, VI, 1981, p. 45, nr. 6.

² Materialele au fost inventariate la sigla P. 88600—620.

cca 30—40 kg de fragmente ceramice, cca 50 de topoare și fragmente de topoare din piatră șlefuită; numeroase lame de silex și obsidian, unele cu caracter microlitic, altele făcând parte din piesele cele mai mari, toate în număr de câteva zeci sau sute, lucrate dintr-un silex galben, roz-roșcat sau alburiu, fragmente de figurine antropomorfe și zoomorfe; greutatea pentru războiul de țesut, fusaiole, zdrobitoare, percutoare, rîșnițe și altele.

Din bogatul material doar o parte a fost amănunțit studiat și ilustrat (fig. 2—5, pl. II), acesta ridicînd probleme deosebit de interesante pentru specialiști. O analiză amănunțită este necesară, prezenta lucrare dorind să pună mai devreme în circulație un material care necesită un studiu mai amănunțit și săpături sistematice.

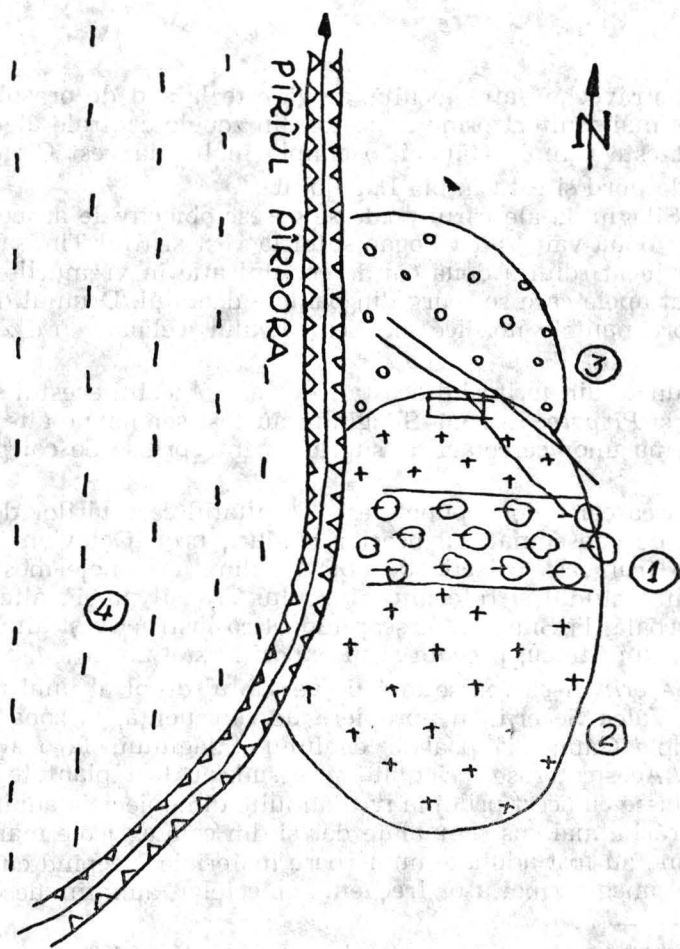

Fig. 1. Schița descoperirilor din punctul Pîrpora, Valea Secerii.

Uneltele. Dintr-un silex gălbui cu flecuri mari alburii — care este predominant în stațiune — au fost cioplite lame lungi cu secțiunea trapezoidală, câteva au secțiunea transversală triunghiulară, (pl. 1/8—9, 12, 14, 16) și au fost cu grijă retușate, altele sînt pe ambele laturi retușate (fig. 2/1—4). Numărul mare de piese și retușarea lor nu este un fenomen prea frecvent întîlnit la orizontul cronologic la care se datează ceramica, un asemenea fenomen este întîlnit în sudul Banatului, la Gornea — *Locurile Lungi (Cărămidașiei)*³. Din obsidian sînt câteva lame și mai multe așchii folosite ca vîrfuri (pl. 1/1—7).

Topoarele de piatră, foarte numeroase, pentru o stațiune Starčevo—Criș (cca 50 bucăți), ne fac să presupunem existența unui atelier cu asemenea unelte, Dealul Silagiului fiind unul dintre primele dealuri mai înalte din bazinul mijlociu al Timișului. Un studiu geologic și petrografic al acestor materiale și al posibilității existenței unui asemenea „atelier“ ar fi deosebit de interesant pentru cunoașterea vieții economice și a meșteșugurilor din aceste vremuri îndepărtate. Asemenea „ateliere“ sînt cunoscute în neoliticul timpuriu — pentru topoare perforate — la Lipova⁴ și la Suplacul de Barcău⁵.

Obiectele de lut nu ridică probleme deosebite, prezența lor indică ocupații legate de tors, țesut, pescuit.

Ceramica reprezintă materialul cel mai bogat. Pasta vaselor este amestecată cu pleavă și nisip. Culoarele predominante sînt cele gălbui, arderea nu este prea puternică. Factura ceramicii indică un orizont cronologic evoluat, asemenea materiale fiind caracteristice pentru faza a III-a a culturii Starčevo—Criș. Lipsa unor elemente caracteristice pentru chalcoliticul balcano-anatolian (arderea bună, amestecul nisipos, formele bitronconice etc.) ne determină să încadrăm materialul pe la mijlocul acestei etape, dar mai ales în prima parte, etapa IIA.

Maniera de dispunere a ornamentelor alveolate (fig. 3/1, 3—4), prezența ornamentelor plastice din briuri alveolate (fig. 2/16), unele proeminente în relief, de formă conică sau cu o alveolă în cap ar fi un indiciu de vechime, aceasta ar presupune că este vorba de o evoluție locală, de fenomenele din etapa II B a culturii Starčevo—Criș⁶. Precizări cronologice mai sensibile sînt greu de făcut pe loturi de materiale nestratigrafiate.

Piciorul de altăraș cu două proeminente în formă de „ochi“ cu excizii triunghiulare pe picior sînt, de asemenea, un element de încadrare cronologică și culturală, avînd numeroase analogii⁷.

Plastica zoomorfă redă două figurine mici (pl. II/7—8) modelate fără prea mare interes și migală, fiind greu de identificat exact ceea ce doreau să reprezinte.

Descoperirile neolitice aparținătoare culturii Starčevo—Criș se adaugă altora din zonele centrale ale Banatului unde această civilizație era mai puțin cunoscută, descoperirile înmulțindu-se cu ocazia cercetărilor de su-

³ Materiale inedite în MIT.

⁴ Gh. Lazarovici, *Neoliticul Banatului*, Cluj, 1979, p. 200 și bibli.; A. S. Luca, în *Apulum*, XXIII, 1986, p. 43—53.

⁵ Informații amabile de la D. Ignat.

⁶ Gh. Lazarovici, *op. cit.*, p. 44 și urm.

⁷ *Ibidem*, p. 34—35; I. Kutzán, *A Kőrös kultúra*, Budapest, 1944, pl. I/4—5; 6/2—3, 6; 34/14; 35/1—2, 4; 36/2, 5; S. Karmanski, Zrtvenici, *Statuete i amuleti sa lokaliteta Donja Branjevina, kod Deranje*, Odžaci, 1968, pl. VIII/1; R. Galović, în *Zbor NMB*, 3, 1962, p. 31—41, pl. VIII/5.

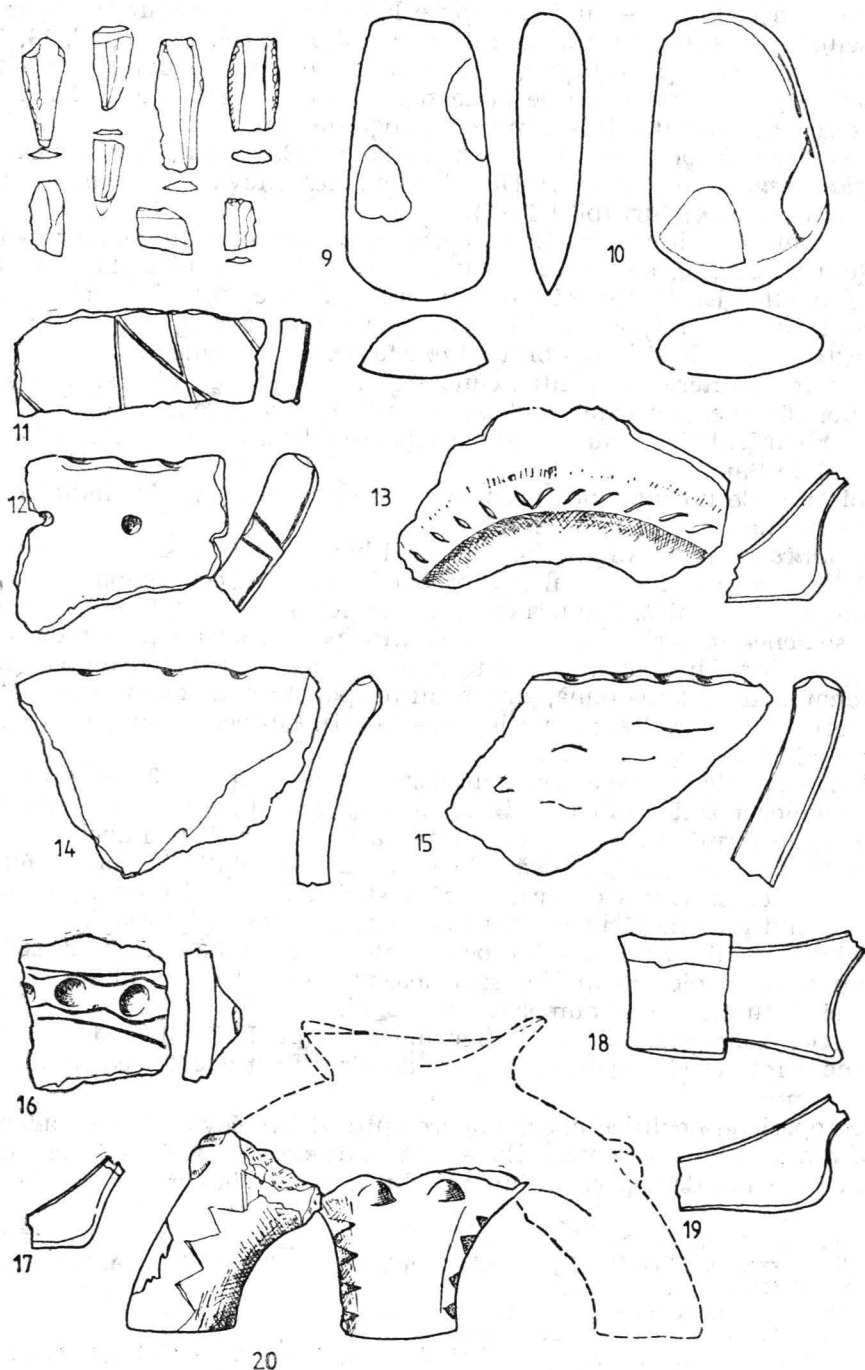

Fig. 2. Cultura Starčevo—Criș: 1—8 unelte de silex, 9—10 topoare de piatră, 11—19 fragmente ceramice, 20 picior de altar.

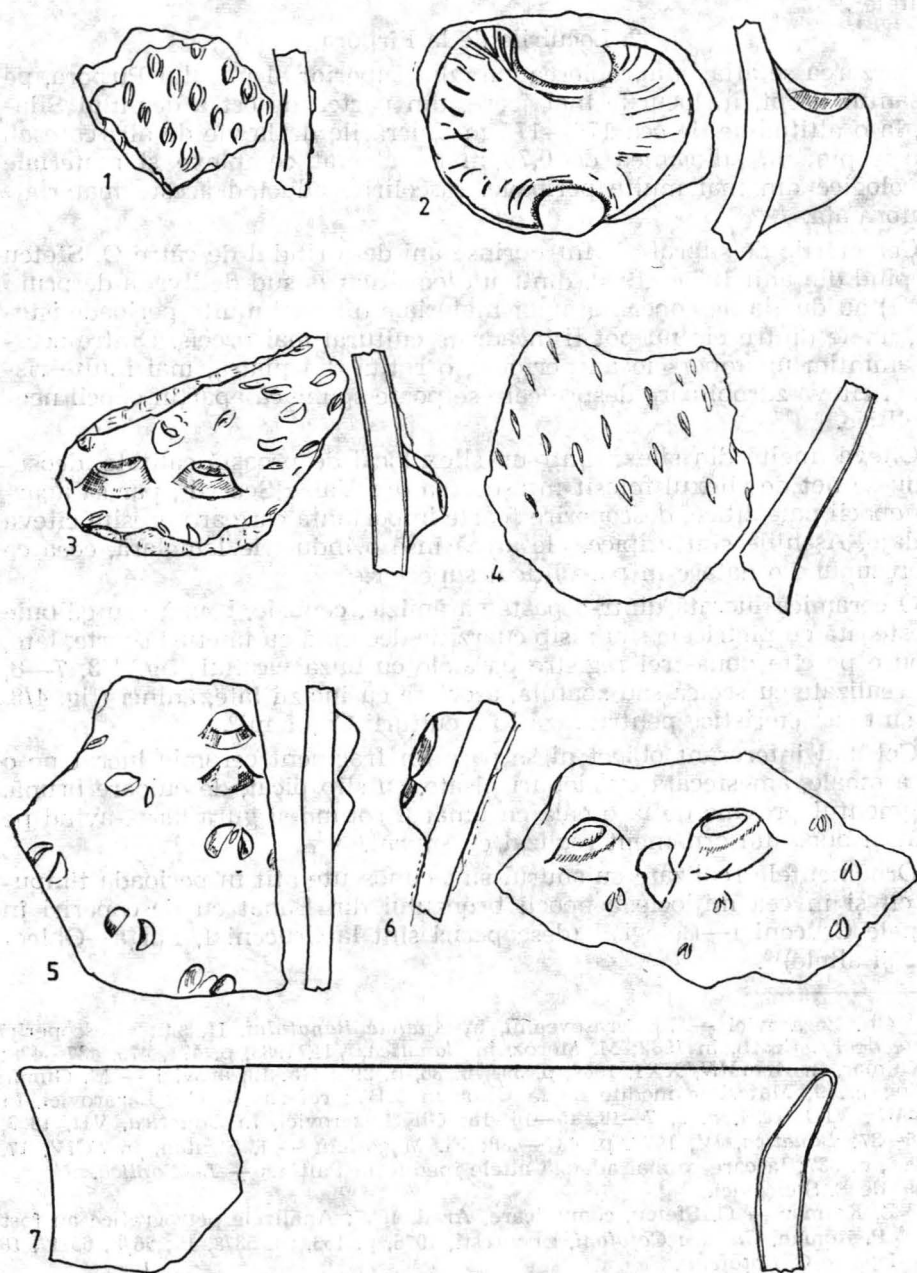

Fig. 3. Cultura Starčevo—Criș.

prafată făcute de membrii colectivului de cercetare de la Parța la: Parța (ob. 2, 5, 6), Freidorf, Fratelia (în mai multe puncte), Uliuc, Unip, Crucești și altele⁸.

2. Locuirile de la Pîrpora

Așezarea se află în apropierea cursului superior al pîrîului Pîrpora, pe versantul drept, în locurile mai joase, din partea de est a dealului Sila-giu, la o altitudine de cca 170—175 m. Lucrările de la vie de aici care au coborît pînă la adîncimea de 0,70 m au afectat complexe și materiale arheologice din mai multe perioade, răscolirile aducînd aceste materiale la suprafață.

Cercetările de suprafață, întreprinse ani de-a rîndul de către O. Sfetcu începînd din anii 1978—1980, dintr-un loc situat la sud de livada de pruni (fig. 1) au dus la descoperirea unor materiale din mai multe perioade istorice, unele dintre ele nu pot fi încadrate cultural mai precis. Dintre acestea amintim un topor-ciocan perforat, o rotiță din piatră, mai multe rîșnițe și cîteva zdrobitoare despre care se poate spune că aparțin epocii neolite.

Cîteva unelte din silex, dintr-un silex local de proastă calitate, deosebindu-se net de silexul folosit în așezarea din Valea Secerii⁹, par să aparțină epocii paleolitice, descoperire foarte importantă care ar necesita cîteva sondaje. Așchiile sînt atipice, ele arată însă o industrie lamelară, ceea ce ar presupune o datare în paleoliticul superior.

O ceramică lucrată dintr-o pastă cărămizie, cenușie, brună sau gălbuie amestecată cu pietricele sau nisip cuarzitic decorată cu tăieturi scurte, late, dispuse pe cîte două-trei registre paralele cu buza vasului (fig. 4/3, 7—8, 10), realizate cu scoica sau spatula, asociate cu incizii late, adînci (fig. 4/8, 13) sînt caracteristice pentru faza Ib a culturii Coțofeni¹⁰.

Cel mai interesant obiect ni se pare un fragment ceramic lucrat pe o pastă moale, amestecată cu cioburi pisate, cu slip picat, de culoare brună. Fragmentul provine de la o oală cu umărul rotund și gura largă avînd pe umăr și burtă un ornament realizat cu șnurul.

Ornamentele realizate cu șnurul sînt cunoscute atît în perioada timpurie cît și în cea mijlocie a epocii bronzului din Banat cu descoperiri în grupele Crucești I—Belegiș¹¹ (descoperiri sînt la Crucești I, Parța—Obiectiv 2 și altele)¹².

⁸ Gh. Lazarovici — Fl. Drașoveanu, în *Analele Banatului*, II, s.t.; Descoperiri făcute de Fr. Resch, în 1982; M. Moroz, în *Banatica*, VII, 1983, p. 471, 475, 437—438; Z. Kalmar, în *ActaMN*, XXI, 1984, p. 394, n. 36, p. 395; Gh. Lazarovici — M. Gumă, catalog nr. 9; Materiale inedite de la Uliuc în MBT; referiri la Gh. Lazarovici, în *ActaMP*, VIII, 1984, n. 5, 7—13, 15—16, 18; Gh. Lazarovici, în *Banatica*, VII, 1983, p. 36—37; *Banatica*, IV, 1977, p. 437—438; Fl. Mogoșanu — I. Stratan, în *SCIV*, 17, 2, 1966, p. 337; la care se mai adaugă altele inedite la Păltiniș — *La Foplică*, făcute de E. Stoicovici.

⁹ Z. Kalmar — O. Sfetcu, comunicare, Arad, 1987; Analizele petrografice au fost
¹⁰ P. Roman, *Cultura Coțofeni*, București, 1976, p. 153, pl. 53/8, 15; 56/8; 65/17, 18 (mai departe C. Coțofeni).

¹¹ S. Morintz, *Contribuții arheologice la istoria tracilor timpurii*, I, București, 1978, p. 15, 16, 45.

¹² Gh. Lazarovici — Fl. Drașoveanu, *op. cit.*, la Parța, ob. 2 în vecinătate pe diferite canale și în alte puncte ale satului.

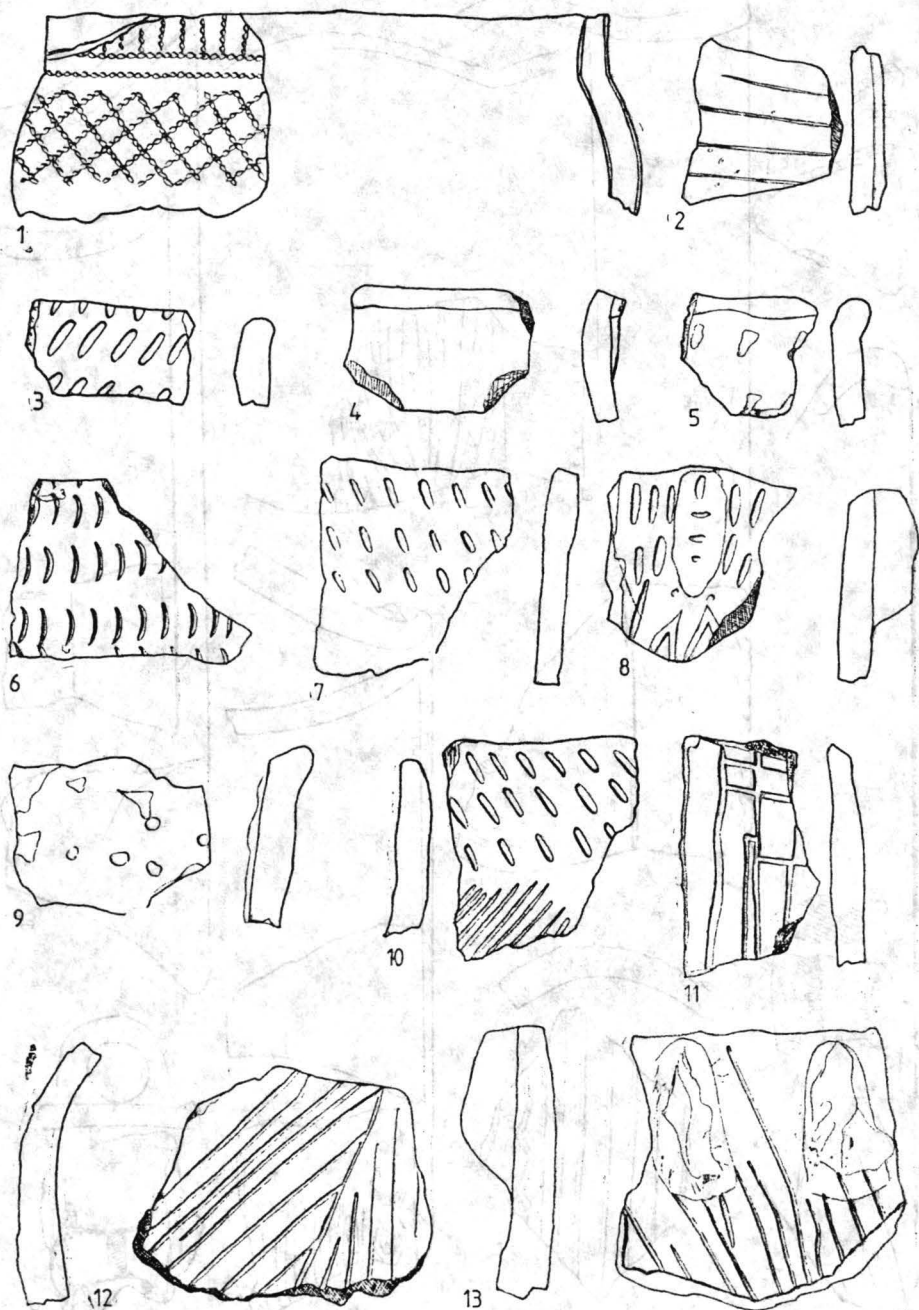

Fig. 4. 2—13 Fragmente ceramice Coțofeni Ib, 1 Fragment decorat cu șnurul, bronz timpuriu.

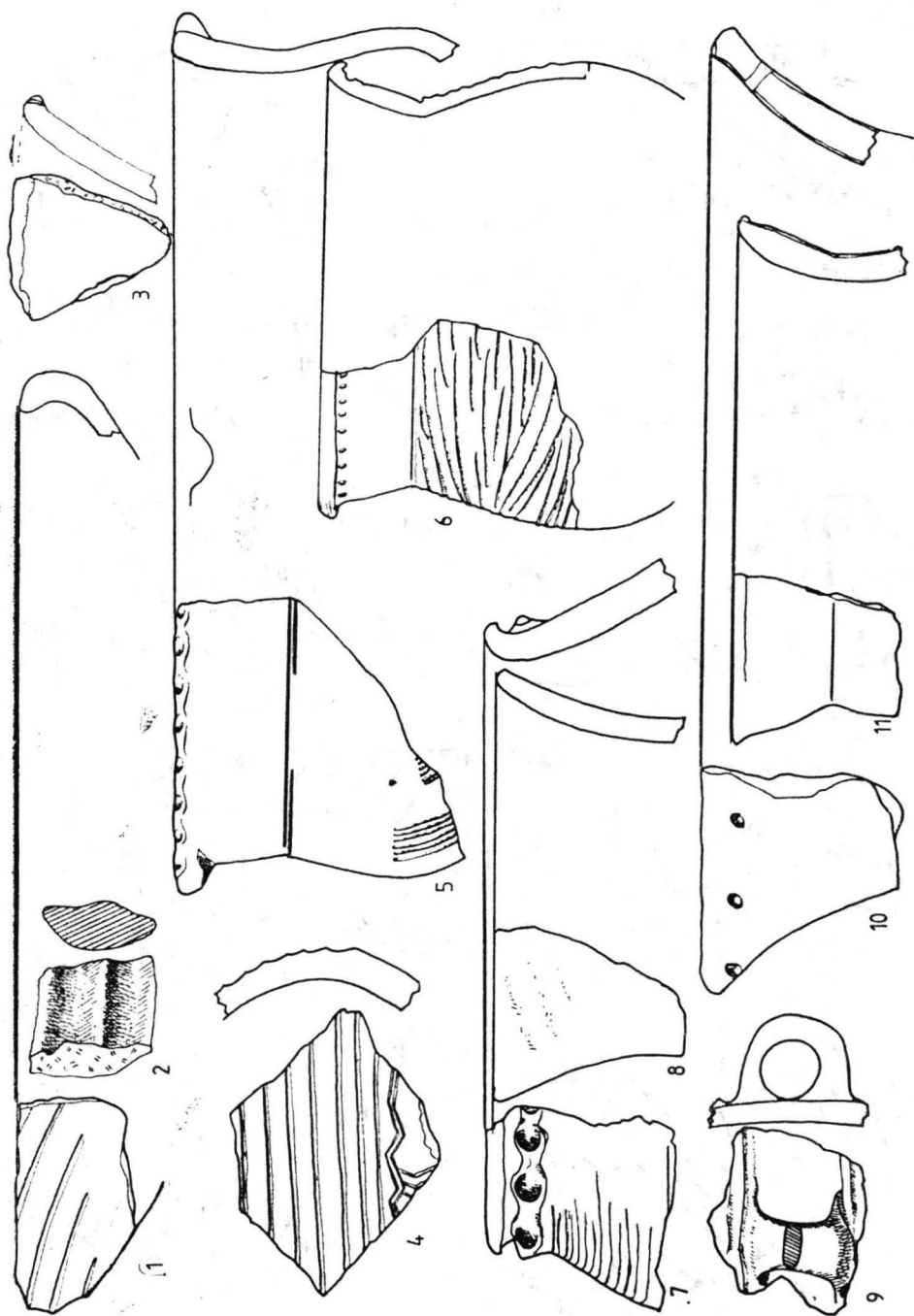

Fig. 5. 1—4 epoca fierului, cultura Basarabi, 5—11 grupul Balta Sărată, epoca bronzului.

Cea mai timpurie apariție a lor în Banat este la nivel Coțofeni târziu (Coțofeni IIIC) asociat cu elemente Vučedol la Băile Herculane și în alte părți¹³. Aceluiași orizont cronologic, poate o etapă mai târziu îi aparțin descoperirile din tumulul de incinerare de la Cristurul Sîrbesc¹⁴ și alte descoperiri de la Cioka¹⁵.

Ceramică ornamentată cu șnurul apare în orizonturi contemporane în Transilvania (la Nandru, Gherla, Cheile Turzii, Cheile Turului)¹⁶ și în sud-estul Transilvaniei în cultura Schneckenberg B¹⁷ și în grupul Jigodin¹⁸. În alte regiuni ale țării asemenea materiale apar în Oltenia¹⁹, nordul Munteniei²⁰, Moldova²¹, ca și în Bulgaria²², Grecia²³, Dalmația²⁴, Bosnia²⁵, Serbia²⁶, Ungaria²⁷, mai nou în Crișana²⁸, fără a mai vorbi de cele din Europa est centrală²⁹.

Materialele ornamentate cu șnurul de la Silagiu nu credem că trebuie separate de cele datând din bronzul timpuriu. Pasta este de culoare brună

¹³ P. Roman, *op. cit.*, p. 150, 50/8, 15; Idem, în *ActaArchCarp* XV, 1975, 152, 148; J. Ecsedy, în *ActaArchBP*, 27, 1975, 281/282; Precum și la Moldova Veche; P. Roman, *C. Coțofeni*, p. 150, 50/9.

¹⁴ M. Garașanin, în *Ber RGK*, 39, 1950, p. 51—52, 6/1; M. Grbić în *Starinar*, IX—X, 1959, 36; J. Bona, în *Alba Regia*, 4—5, 1963, 28; D. Popescu, în *SCIV*, 16, 1965, p. 134; P. Roman, în *Dacia*, XV, 1971, p. 18; B. Jovanović, în *Istraživanja*, 5, 1976, p. 63; *Praistorija Jugoslavenskih Zemalja*, Sarajevo, 1979, III, pl. XLIV/5.

¹⁵ E. Plešova, în *CISPP*, VI, 1966, p. 75.

¹⁶ M. Roska, *ErdRep*, p. 201, fig. 242/21; 315/5; P. Roman, *op. cit.*, p. 150, fig. 50/4; p. 142, fig. 42/17; Materiale inedite la Cheile Turului, săpături Gh. Lazarovici, Z. Kalmar, 1987.

¹⁷ Al. Prox, *Die Schneckenbergkultur*, Brașov, 1941, pl. XVIII/11, 13; P. Roman, în *SCIVA*, 1, 1986, 37, p. 36, fig. 1/2—3.

¹⁸ *Ibidem*, p. 43, fig. 3; N. Harțuchi — Fl. Atanasiu, în *Sesiunea de Comunicări a muzeelor de Istorie*, București, 1971, p. 135, n. 46; P. Roman—I. Pál—C. Horváth, în *SCIV* XXIV, 1973, 4, p. 559—574; P. Roman, *C. Coțofeni*, p. 61.

¹⁹ P. Roman, *op. cit.*, p. 150, fig. 50/11—14, 16; 51/1—4; Idem în *ActaArchCarp*, XV, 1975, p. 151; Idem, în *Acta Harghittensia*, 1, 1980, p. 18; J. Ecsedy, *op. cit.*, p. 281.

²⁰ M. Garașanin, *op. cit.*, p. 52; J. Ecsedy, *op. cit.*, n. 67.

²¹ P. Roman, în *SCIVA*, 37, 1986, 1, p. 50, fig. 5/5.

²² R. Popović, în *ActaJugs*, VI, 1965, p. 41; M. Garașanin — D. Simoska, în *MacedoniaActaArch*, 2, 1976, p. 30; G. Tončeva, în *Dacia*, XXV, 1981, fig. 9/10, 16; 12/13; 13/1; 14/1—13; 17/4—7; 18/12; 21/9; tipurile 26/1—12; Vl. Milojević, în *Germania*, 28, 1944, p. 111; P. Roman, *op. cit.*, p. 62.

²³ La Argissa, Eutresis, Hogia Marina, Pevkakia Magula, Kopudjilas și poate altele; Vl. Milojević, în *Germania*, 33, 1955, p. 151, fig. 1/5; Idem, *Hauptergebnisse der deutschen Ausgrabungen in Thessalien*, 1953—1958 Bonn, 1960, p. 26—27, fig. 21/1—2; M. Garașanin—D. Simonska, *op. cit.*, p. 30; S. Hood, în *ZbornMB*, VI, 1970, p. 86; P. Roman, *C. Coțofeni*, p. 64.

²⁴ *Ber RGK*, 42, 1954, p. 58.

²⁵ La Kraljevine; Vl. Milojević, în *Germania*, 33, 1955, p. 151.

²⁶ M. Garașanin—D. Simonska, *op. cit.*, p. 30, fig. 7; p. 24—25; 32—33; *Praistoria Jugoslavenskih Zemalja*, Sarajevo, pl. XVI/3, 5.

²⁷ N. Kalicz, *Die Frühebronzezeit in nord-ost Ungarn*, Budapest, 1968, p. 15, 17, fig. 1, pl. I/1—10, 13, 18; J. Ecsedy, *op. cit.*, p. 281.

²⁸ I. Emödi, în *ActaMN*, XXIV—XXV, 1987—1988, s.t.; P. Roman, *C. Coțofeni*, p. 150.

²⁹ Al. Prox, *op. cit.*, pl. XVIII/11; Z. Szekely, în *Materiale*, III, 1957, p. 150—151; Idem, în *Materiale*, V, 1959, p. 238, pl. VIII/2, 5—6; I. Neustupny, în *WPZ*, XXX, 1943; M. Gimbutas, în *American Anthropologist*, 65, 4, 1963, p. 816; N. Harțuchi—Fl. Anastasiu, *op. cit.*, p. 135; J. Ecsedy, *op. cit.*, p. 281; P. Roman, *op. cit.*, p. 142—150; Idem, în *SCIVA*, 37, 1, 1986, p. 43; B. Novotny, în *Jahrschrift mitteldeutsch en Vorgeschichte*, 65, 1982, Halle/Saale, p. 101—106.

avînd un slip adesea picat. Amestecul este cu cioburi pisate. Arderea nu este prea puternică. Formele de vase sînt globulare avînd buza evazată, toartele sînt tubulare. Ornamentele constau din striuri realizate cu măturicea (fig. 5/6) precum și benzi de incizii făcute cu piaptănu (fig. 5/5).

Între aceste materiale reține atenția unele fragmente cu perforații sub buza vasului (fig. 5/10). În Banat asemenea materiale apar la Parța—obiectiv I³⁰, fiind asociate cu alte elemente ale perioadei timpurii a epocii bronzului (toarte tubulare, striuri).

Alveole, perforații sub buză apar ca un element caracteristic în culturile Glina III—Schneckemberg³¹. Cele mai vestice descoperiri sînt cele atribuite mai nou unei faze Glina IV³², acestea însă ca de altfel întreaga cultură Glina sînt întinse în timp în mod nefiresc. Dacă sincronismele și începutul este incert³³, în schimb devine clar că sfîrșitul lor se petrece în pragul nașterii civilizațiilor bronzului mijlociu. Pentru acestea pledează asocierea ceramicii cu măturicea sau cu striuri cu ornamentele alveolate cu ceramica cu șnurul și ornamentele cu piaptănu.

Asemenea ornamente sînt întîlnite în Banat sud-vestul României la Visag³⁴, la Balta Sărată³⁵, în faza I a grupului Balta Sărată³⁶ iar în Transilvania în faza I a culturii Wietenberg la Derșida și altele³⁷, marcînd un orizont cronologic la nivel Reinecke A₂/B₁³⁸.

Aceste materiale marchează un orizont cronologic mai puțin cercetat. Lui par să-i aparțină și alte descoperiri din Banat ca cele de la Gornea—Vodneac, Gornea—Căunița de Sus și altele³⁹.

În lotul de materiale de la Pîrpora sînt și alte materiale care aparțin primei vîrste a fierului, unei etape timpurii a culturii Basarabi sau celui grup Gornea—Kalakacea. Este vorba de ceramica de bună calitate ornamentată cu fațete pe buză, toartă sau umăr, cu incizii în zig-zag (fig. 5/1—4). Ornamente caracteristice pentru orizontul Ha B₂, nu însă mai timpurii avînd bune analogii la Gornea, Bădeni și altele⁴⁰.

³⁰ Materiale inedite în Muzeul Banatului din Timișoara.

³¹ I. Nestor, *Istoria României*, I, 1960, p. 99; D. Popescu, în *SCIV*, 16, 3, 1965, p. 781; M. Turcu—V. Laczunov, în *Materiale*, Oradea, 1979, p. 78; K. Horedt, *Moșteni*, București, 1979, p. 244, fig. 7/13; P. Roman, *op. cit.*, p. 38, 40.

³² I. Bona, *op. cit.*, p. 53—54; D. Popescu, *op. cit.*, p. 332; P. Roman, *op. cit.*, p. 31, 34, 41; N. Chidioșan, în *Materiale*, Tulcea, 1981, p. 128.

³³ La Baneț (Coțofeni II), P. Roman, *op. cit.*, p. 39: Sincronismele sînt cu Coțofeni III c pentru Glina III — Schneckenberg B; *Ibidem*, p. 38; Idem, C. Coțofeni, p. 75, 56; Vl. Milojević, în *Germania*, 28, 1944, p. 111; D. Popescu, în *SCIV*, XII, 1961, 2, p. 379.

³⁴ I. Stratan, în *Materiale*, VII, 1961, p. 164—165, fig. 2/1; D. Derciu, în *Dacia*, V, 1961, p. 125, n. 9, 154; Idem, în *ZborNMB*, IV, 1964, p. 44, fig. 5/1; V. Dumitrescu—I. Stratan, în *SCIV*, XVIII, 1967, 1, p. 78—81; S. Morintz, *op. cit.*, p. 22—23, 26; M. Gumă, în *StComC*, 1979, p. 56, 68—69; M. Moroz, *op. cit.*, p. 481.

³⁵ R. Petrovszky—M. Gumă, *op. cit.*, p. 56.

³⁶ *Ibidem*, pl. XIII/4, 9, 11 (Iaz — Dîmb); pl. XXII/3—4 (Valea Timușului).

³⁷ N. Chidioșan, în *Dacia*, 12, 1968, p. 163. Idem, *Contribuții la Istoria tracilor timpurii din nord-vestul României. Așezarea Wietenberg de la Derșida*, Oradea 1980, p. 56, pl. 16/5, 19/2.

³⁸ Gh. Lazarovici, în *ActaMN*, XIII, 1976, p. 29—33.

³⁹ Gh. Lazarovici, — *Gornea, Reșța*, 1977, p. 89—90; Gh. Lazarovici—C. Săcărîn, în *Banatica*, V, 1979, p. 73—76, vezi și bibl.

⁴⁰ Gh. Lazarovici, în *Marmația*, 1982, s.t. (săpături Bădeni, campania II).

Lotul de materiale studiat constituie doar o mică parte, poate 5—10%, din materialele adunate cu hărnicie de O. Sfetcu. Studiul întregului material și mai ales săpături sistematice sînt necesare pentru lămurirea unor importante probleme ale preistoriei Banatului.

GHEORGHE LAZAROVICI — OCTAVIAN SFETCU

ARCHÄOLOGISCHE FUNDE VON SILAGIU-BUZIAȘ

(Zusammenfassung)

Die neolithischen Fundstätten, die hier erwähnt werden, befinden sich am Fusse des Silaghiu-Hügels, im Secerii- und im Pirpora-Tal.

Im Secerii-Tal, wo sich die Ebene von Gătaia mit dem Silagiu-Hügel trifft, 170 m ü.d.M., fand man anlässlich von Tiefackerungen in einem der Gräben für eine Weinrebenpflanzung archäologisches Material. In der Sammlung, die in der Schule aufbewahrt wird, in Privatsammlungen und in der Sammlung des Badeorts, befinden sich Objekte der Starcevo-Criș Kultur, wovon wir die zahlreichen Feuersteinwerkzeuge, die Beile und die Keramik hervorheben.

Aus gelblichen Feuerstein, den man in der Gegend häufig findet und der spezifische Tönungen des Silagiu-Hügels hat — deshalb müsste man hier die lokale Abbaustelle des Materials finden — wurden lange Klingen gefertigt, wovon einige auf einer oder auf beiden Schneiden retouchiert sind, auch fand man Spitzen und Schaber.

Die vielen Beile, die man fand und die verschiedenen Typs sind (rechteckig, trapezoidal usw.) lassen die Vermutung zu, dass in der Gegend eine Werkstatt existierte, umso mehr, als der Hügel eine mögliche Abbaustelle für das Rohmaterial war.

Nach ihrer Faktur (sandiges Gemisch, gelbliche Farben), ihrer Form (Kegelstumpf, kugelförmig, Schüssel, das Fehlen der doppelten Kegelstümpfe) und ihrer Ornamentik (gezackt, manchmal Schlickergeperlt), sowie einige der Objekte an sich (Idole und Altarfragmente) sind die Funde einem Starcevo—Criș Horizont IIB—IIIA zuzuordnen. Da es keine stratigraphischen Beobachtungen gibt, ist es schwierig, genaue Angaben zu machen.

Die Siedlung aus dem Pirpora-Tal am rechten Ufer des Baches, in 170—175 m ü.d.M. gelegen, wird von einer grossen Materialvielfalt gekennzeichnet. Die gefundenen Feuersteine, von schwächerer Qualität als jene aus dem Secerii-Tal, von einer Lamellarstruktur und mit hohem Quarzgehalt weisen auf eine Bewohnung in der Altsteinzeit, im oberen Paläolithikum, hin.

Manche der Keramikfunde gehören der Bronzezeit an, der Balta Sărată-Gruppe, und sind Gegenstand einer anderen Studie. Einige der Materialien mit Ornamenten in Form tiefer Einritzungen, breiter Streifen, kurzer Schnitte sind nach Faktur, Ornamentik und Form der Phase Ib der Coțofeni-Kultur zuzuordnen.

Aus der frühen Bronzezeit stammen einige Funde, unter welchen wir auf ein Fragment aus weicher Paste aufmerksam machen, die mit Schlamm und feingestampften Splittern vermischt und auf dem Gefässhals mit Netzschnur verziert ist, sowie auf Fragmente, deren Dekor von kammartigen, Linien gebildet ist, von Alveolen und Löchern unter dem Gefässnabel und die röhrenförmige Henkel haben. Zu diesen gibt es Analogien mit den frühbronzezeitlichen Funden von Parța-Ob I, Balta Sărată I, Gornea-Vodneac, Cristurul Sîrb, zur Kutlur Glina III-Schnekenberg A und B, Wietenberg I u.a.

Pl. I. Cultura Starčevo—Criș, faza IIB/IIIA, Valea Secerii.

Pl. II. Cultura Starčevo—Cris, obiecte.